

Prądnik. Prace Muz. Szafera	29	117–134	2019
-----------------------------	----	---------	------

NATALIA GRYZEWSKA¹, MAŁGORZATA KOT²,
MICHAŁ WOJENKA³

^{1,2}Institut Archeologii, Uniwersytet Warszawski, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28,
00-927 Warszawa, email: n.gryczewska@uw.edu.pl, m.kot@uw.edu.pl

³Institut Archeologii, Uniwersytet Jagielloński, ul. Gołębia 11,
31-007 Kraków, email: michal.wojenka@uj.edu.pl

**NAPISY NA ŚCIANACH JASKINI ZŁODZIEJSKIEJ W OJCOWIE.
PRZYSZYNEK DO STUDIÓW NAD HISTORIĄ RUCHU
TURYSTYCZNEGO W OKOLICACH OJCOWA**

**Inscriptions on walls of Złodzijska Cave in Ojców. A contribution
to the study of tourism history in the vicinity of Ojców**

Abstract. The purpose of our paper is to present the results of an analysis of tourists inscriptions that have been found on walls of Złodzijska Cave. The site is located in Sąpów Valley, in the southern part of the Polish Cracow-Częstochowa Upland. Overall, 205 inscriptions were found and documented. Inscriptions were written in pencil, pen or carved on the wall with something sharp. They included names, surnames, places of origin, dates, or sometimes only initials. Since many of them included dates, it was possible to trace changes in touristic activity in Ojców and within the cave. The majority of inscriptions were made at the beginning of the 20th century (1905–1914), which coincides with the rise of popularity of the resort in Ojców. Not without meaning appear to be a road that passed then close to the cave and made Złodzijska Cave easily accessible. The second peak of cave popularity started after the First World War and ended in 1928, when a new road to Ojców, leading through Brama Krakowska, had been opened. This coincided with decreasing popularity of the health resort in Ojców.

Key words: cave inscriptions, 20th century, tourism, Ojców spa estate, Sąpów Valley, Złodzijska Cave

Zainteresowanie jaskiniami jako formami tajemniczymi, trudnodostępnymi i pobudzającymi wyobraźnię powoduje, iż stanowią one wdzięczny przedmiot wycieczek turystycznych. Nie może zatem dziwić, iż miejsca te należały do bardzo chętnie odwiedzanych na terenach o szczególnym znaczeniu krajoznawczym. Wyróżnić tu należy zwłaszcza obfitującą w jaskinie Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, w szczególności zaś najbliższe okolice Ojcowia, które jeszcze w ciągu XIX wieku urosły do rangi terenu o bardzo dużym znaczeniu wypoczynkowym. Co jednak zrozumiałe, początki kariery turystycznej tego nadprądnickiego ośrodka nikną w mrokach dziejów. Nie można wykluczyć, iż pierwsi „turyści” oddający się jego urokom, to jednocześnie pątnicy do poświęconego bł. Salomei pobliskiego sanktuarium pielgrzymkowego w Grodzisku koło Skały, zachęceni

do wycieczki w Dolinę Prądnika wydanym jeszcze w 1691 r. polsko-łacińskim dziełkiem pt. *Flores vitae Beate Salomeae virginis/Kwiecie żywota B. Salomei Panny*, pióra samego budowniczego wspomnianego sanktuarium, księdza Sebastiana Piskorskiego (Ziarkowski 2011: 35-36). W drugiej części swej książeczki Piskorski rozwodzi się wszak nad czarem Doliny Prądnika: „*Piękniejszego nád ten, widoku nieobaczyłbyś; który przykroostre skąły, ztąd z owąd wychylaiące się, ląsy wielorákie, y między nimi strumień, kręcącym się rowem, rzegotliwie lejący wody*” (Piskorski 1691: kwiatek XIV).

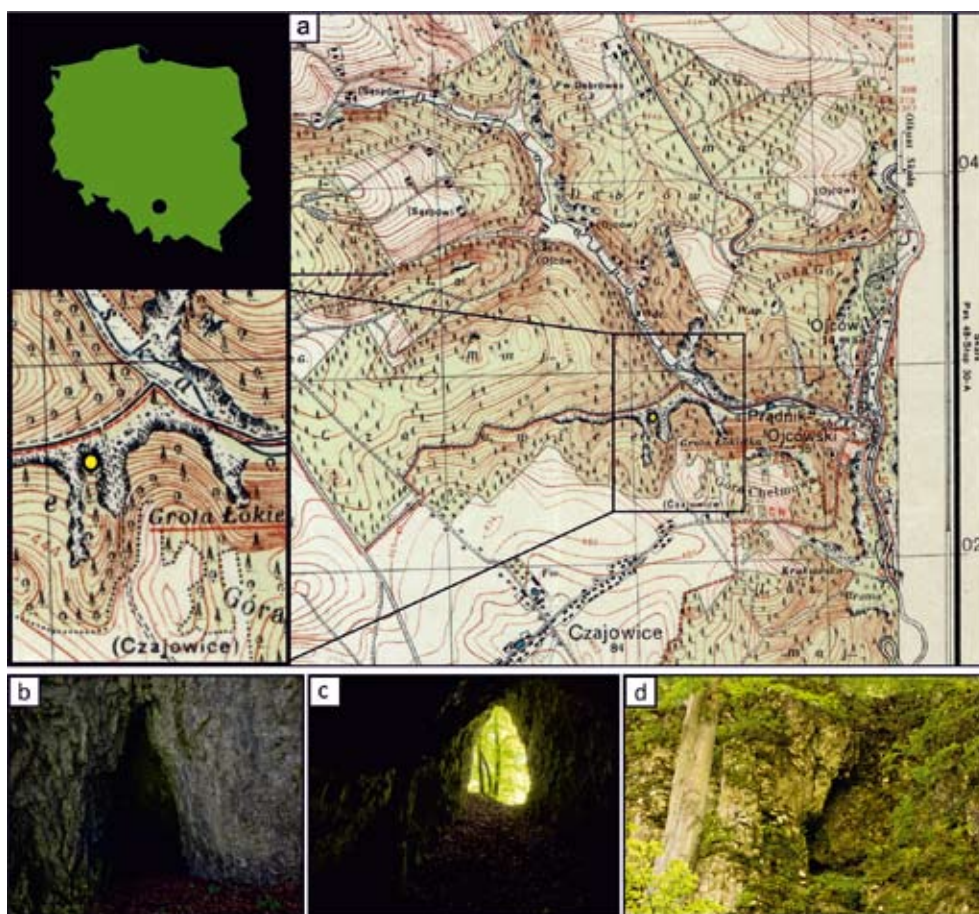
Należy dodać, iż uwadze księdza Piskorskiego nie uszły też dwie najslawniejsze ojcowskie jaskinie, a zatem Ciemna i Królewska (od połowy wieku XIX nazywana Jaskinią Łokietka): „*na pułmile niewięcey odległe: iedną w granicach Oycowskiego Zamku, ná kráńcu bárdzo wysokiey skąły, nád rzeczką Prądnik wisząca: druga ná przeciwko, między lásámi wsi Ciájowice, názwana Krolewska: bo Máiestatámi Krolow Polskich, do niey wchodzących, wspániálszą nád swoje dżiwności zostála*” (Piskorski 1691: kwiatek XXIV). Można się spodziewać, iż sam Piskorski odwiedził przynajmniej drugą z nich, zapewne w towarzystwie miejscowych włościan.

Dla rozwoju turystyki ojcowskiej ważną cezurę stanowi krótki pobyt Stanisława Augusta Poniatowskiego, który w lipcu 1787 roku bawił tu kilka godzin, zatrzymując się w Ojcowie podczas podróży z Kaniowa do Warszawy (Ziarkowski 2011: 39). Jak podaje szeroko relacjonujący królewskie wrażenia z podróży Adam Naruszewicz, „*Pan [...] udał się najprzed do owey sławney grotty o 1/4 mile od Oycowa leżącey, na iey oglądanie. Wydrążyła natura w pośrodku skalistey góry wielką iaskinię do ktorey się wchodzi między łomami kamieni i zaroślami chrustow przez mały otwor ledwo półtora łokcia maiący. Na samym iey wstępie daie się widzieć loch nakształt obszerney sklepioney sali. Sto kilkadziesiąt łokci dłużyzny, trzydzieści pięć szerzyzny, a do dziesięciu lub więcey wysokości maiącey*” (Naruszewicz 1787: 258).

Nie ulega wątpliwości, iż król zwiedzał Jaskinię Ciemną (Wojenka 2017: 64). Należy też wspomnieć, iż na krótko przed wizytą monarchy Ojców odwiedził Hugon Kołłątaj, który obejrzał Jaskinię Koziańnię i Królewską (Kołłątaj 1842: 174–176). Na przełomie XVIII i XIX stulecia słynne ojcowskie pieczary opisywali m.in. Stanisław Staszic (1931: 245–246) i Julian Ursyn Niemcewicz (1858: 34).

Koniec wieku XVIII otwiera więc nową kartę w dziejach turystycznego poznania Ojcowca i tamtejszych jaskiń. Należy stwierdzić, iż pięknie zapisano ją w stuleciu następnym. Duża w tym zasługa prac Ambrożego Grabowskiego, jednego z najwybitniejszych przedstawicieli najstarszej generacji polskich starożytników. W swoim wydanym jeszcze w 1822 roku *Historycznym opisie miasta Krakowa i okolic* badacz ów zapisał, iż „[...] *naywiększą osobliwością Oycowa są dwie pieczary w skalach znajdujące się. Pierwsza [...] nazywa się ciemną, drugiey zaś, leżącey na gruncie wsi Czaiowic, w skalach po lewej stronie, dostało się nazwisko królewskiej, na pamiątkę że była przytulkiem nieszczęśliwego Króla Władysława Łokietka*” (Grabowski 1822: 203).

Zarówno przekaz Grabowskiego, jak i późniejsze opracowania, w tym zwłaszcza poczytne relacje literatów (np. Hoffmanowa 1833: 290) przekonują, iż w wieku XIX zwiedzano w Ojcowie przede wszystkim Jaskinię Ciemną i Królewską (Łokietka), po których turyści oprowadzani byli przez miejscowych przewodników (Hoffmanowa 1833: 290; Anczyc 1863: 448–449; Ciszewski 1887: 286).

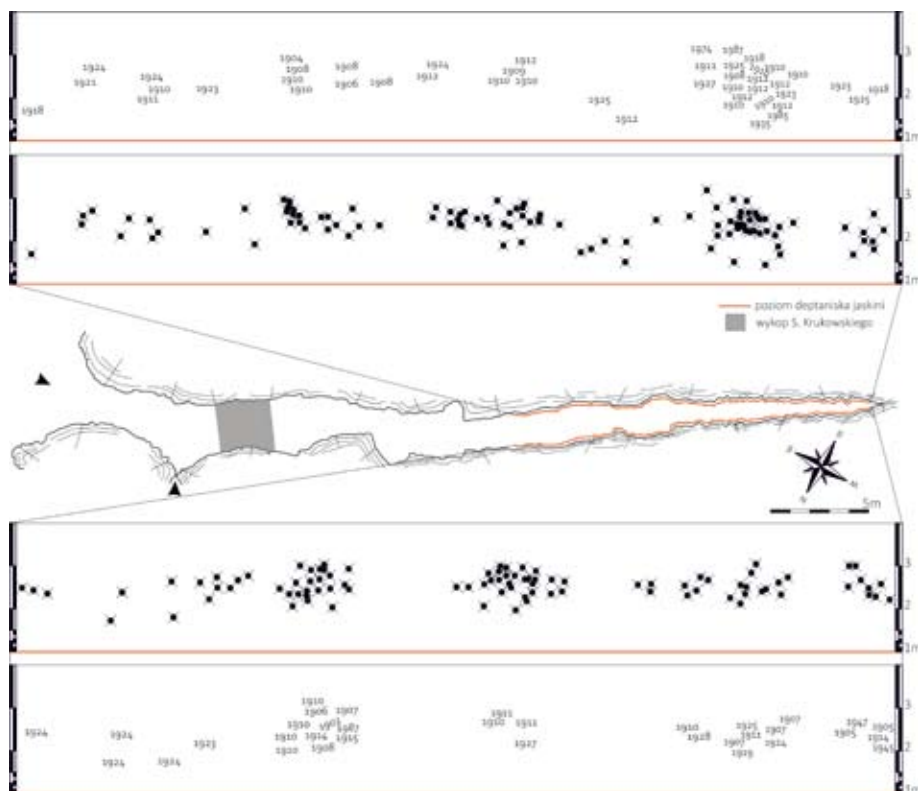

Ryc. 1. Jaskinia Złodzijska; a) mapa doliny Saspowskiej z 1937 r. z dawnym układem dróg oraz lokalizacją jaskini; b) główny (wschodni) otwór wejściowy do jaskini; c) widok z wnętrza jaskini na otwór wschodni; d) północny otwór wejściowy jaskini. Fot. M. Bogacki

Fig. 1. Złodzijska Cave; a) map of Saspowska Valley from 1937 with old road layout and localization of the cave; b) main (eastern) entrance to the cave; c) view of the cave mouth as seen from the inside of the cave; d) the northern entrance to the cave. Photos by M. Bogacki

Na przełomie XIX i XX wieku obie wspomniane tu jaskinie pozostawały w obrębie dóbr księżnej Czartoryskiej, która wydzierżawiła je na potrzeby prężnie rozwijającego się na przełomie XIX i XX wieku uzdrowiska Ojcow. W okresie tym usługi przewodnickie organizowane były przez administrację dóbr ojcowskich, zaś znający okoliczne pieczary przewodnicy najczęściej jednakże [prowadzili] gości do dwóch tylko najbliższych, tj. do Łokietkowskiej i Ciemnej, pomijając wiele innych, w których cuda natury jeszcze bardziej podziwiać można (Wróblewski 1900: 1).

Na szczęście, dzięki wydanemu drukiem w roku 1900 *Przewodnikowi po Ojcowie i jego Okolicy*, głodny wrażeń turysta odwiedzać mógł też inne, położone nieco na uboczu jaskinie, i to na własną rękę (zob. Wróblewski 1900). W początkach XX wieku jedną

Ryc. 2. Lokalizacja napisów na ścianach jaskini Złodzijskiej. Oddzielnie przedstawiono lokalizację odczytanych dat

Fig. 2. Localization of inscriptions on Złodzijska Cave's walls. Localization of deciphered dates is presented separately

z nich – Koziarnię – przekształcono zresztą na cele okołoturystyczne, zakładając w niej zrazu kręgielnię (Przewodnik 1910: 33), później zaś salę taneczną na potrzeby pobliskiego hotelu Szwajcaria (Bisek i in. 1992: 11; Partyka, Twaróg 2016: 439).

Interesującą w omawianym tu kontekście zdaje się być jaskinia Złodzijska, położona około 2 km na północny wschód od Ojcowa, na prawym brzegu odchodzącego od Doliny Sąpowskiej wąwozu Jamki, u ujścia doń wąwozu Pradła (ryc. 1a). Główny otwór wejściowy jaskini o wymiarach 3 × 4 m ma ekspozycję wschodnią i położony jest 25 m nad dnem wąwozu Pradła (Kowalski 1951; Gradziński i in. 1995) (ryc. 1b, c). Jaskinia posiada także drugi otwór o ekspozycji północnej, wychodzący na Wąwóz Jamki (ryc. 1d). Omawiana grota ma formę wydłużonego, wyraźnie zwężającego się ku końcowi, wysokiego korytarza o długości 43 m, z boczną odnogą w strefie przyotworowej, która wnet stromo opada i kończy się wspomnianym wyżej, drugim otworem (ryc. 2). Korytarz główny ma formę zwężającej się szczeliny skalnej. Ściany jaskini biegną niemal równolegle, lecz występujące w kilku miejscach zwężenia powodują, iż przejście wzdłuż całego korytarza jest utrudnione. W miarę oddalania się od otworu wejściowego szerokość

korytarza zmniejsza się, aby w końcowej części nie przekraczać na poziomie namuliska szerokości 1 m. Jaskinia na całej swojej długości pokryta jest namuliskiem, które w strefach oddalonych od wejścia złożone jest niemal wyłącznie z rumoszu skalnego.

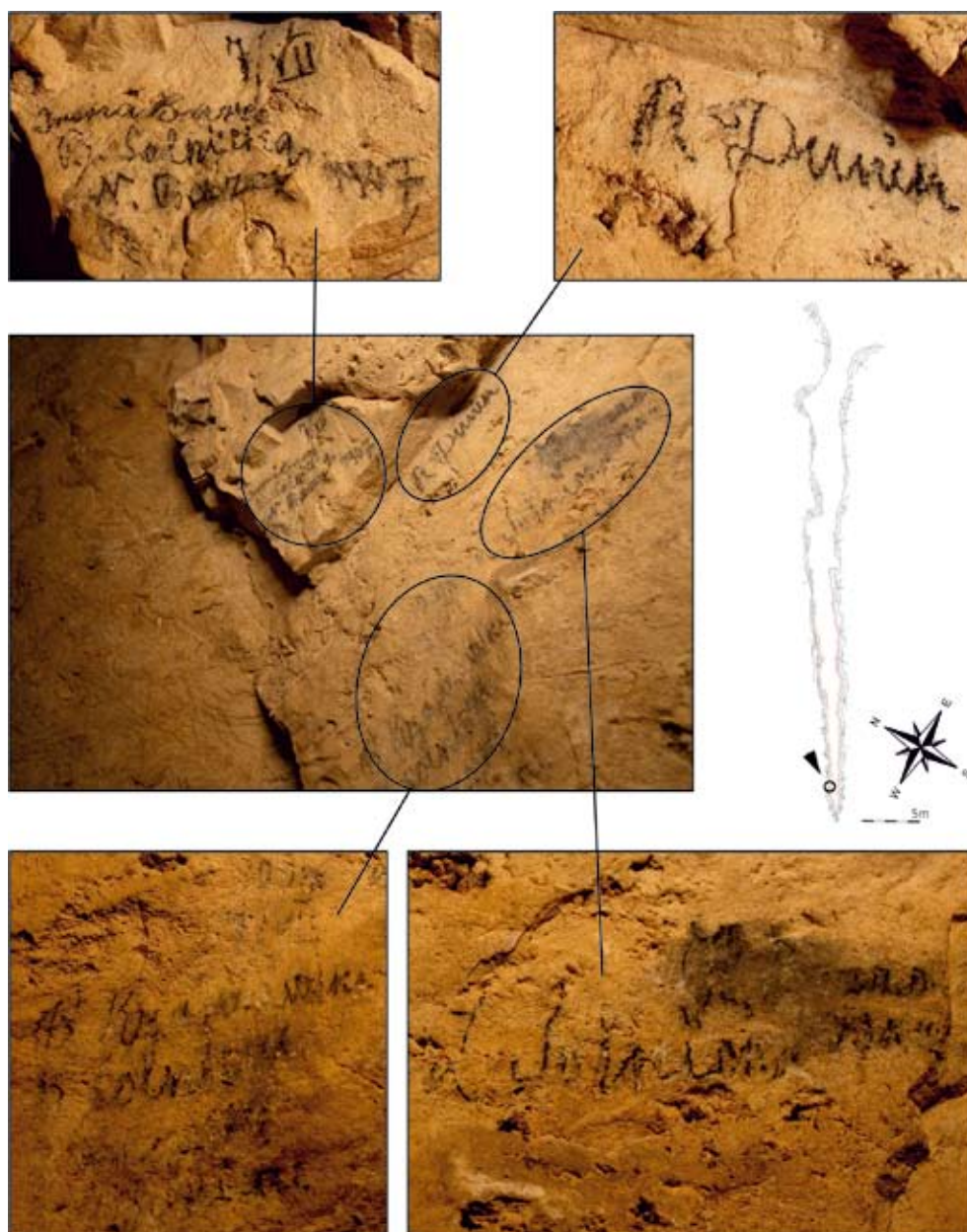
W wejściu do jaskini znajduje się obecnie znaczne nagromadzenie liści i współczesnego namułu. Zaraz za wejściem namulisko opada stromo w dół. Kilka metrów dalej znajduje się znaczne obniżenie, za którym poziom namuliska podwyższa się. Obniżenie to było dotychczas powszechnie uznawane za ślad po eksploatacji guana przez Oscara Grube w drugiej połowie XIX w. (Ciętak 1935; Kowalski 1951; Gradziński i in. 1995). Dopiero niedawno zdigitalizowane dokumenty przechowywane w archiwum Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie pozwoliły na stwierdzenie, iż jest to ślad po badaniach archeologicznych przeprowadzonych w 1922 r. przez znanego badacza – Stefana Krukowskiego (Kot i in. w druku). W archiwum PMA zachował się rysunek jego autorstwa przedstawiający plan jaskini oraz miejsce założonych wykopów. Obniżenie doskonale odpowiada lokalizacji wykopu zaznaczonego na planie przez S. Krukowskiego (ryc. 2), zaś widoczne bezpośrednio za nim wzniesienie terenu stanowi pozostałości po hałdzie ziemi z wykopu, opisaną zresztą na rysunku S. Krukowskiego. Wykop musiał zatem być pozostawiony niezasypany. Jeszcze w 1935 r. Z. Ciętak (1935) opisując tę jaskinię wzmiankuje, iż część przyotworowa pozbawiona jest zupełnie namuliska, zaś dalej znajduje się strome podejście, za którym poziom namuliska wyrównuje się. Owo strome podejście to pozostałości profilu o 3-metrowej wysokości, opisanego przez S. Krukowskiego i położonej tuż za nim hałdy.

Należy nadmienić, iż w odniesieniu do interesującej nas jaskini nazwa „Złodziejska” odnotowana została dopiero w roku 1910 (Przewodnik 1910: 34), wcześniej zaś mianem tym wymiennie określano inną grotę – Góralską (Wróblewski 1900: 58; też: Przewodnik 1910: 32–33). Najwyraźniej w początkach wieku XX po prostu nie miała jeszcze ustalonej nazwy. Pośrednio wskazują na to uwagi geologa i paleontologa Ferdynanda Römera, zawarte w relacji z poszukiwań archeologicznych w jaskiniach okolic Ojcowy, gdzie w pobliżu miejscowości Czajowice wymienił *en masse* nieco enigmatyczne „jaskinie czajowickie” (*Die Höhlen von Czajowice*; Römer 1883: 209–210; 1884: 15–16), pod którą to nazwą, jak można sądzić, kryją się u niego przynajmniej jaskinie Krakowska i Złodziejska (zob. Virchow 1880: 53). Być może przyjęte przez Römera określenie odzwierciedlało ludową nazwę wąwozu, którą badacz ów musiał posłyszeć od miejscowych, wszak nazwa Jamki nie oznacza nic innego, jak właśnie jaskinie (zob. Ciszewski 1887: 250).

NAPISY

Jaskinia Złodziejska zasługuje na szczególną uwagę, gdyż na jej ścianach widnieją liczne napisy, stanowiące rzadko spotykane i wcześniej nienotowane w polskich jaskiniach świadectwo zwiedzania tego miejsca przez ludzi na przestrzeni ostatnich 150 lat. Są one bezpośrednim dowodem na to, iż nie tylko jaskinie Ciemna oraz Łokietka były przedmiotem zainteresowania turystów odwiedzających okolice Ojcowy.

Pierwsze napisy pojawiają się na ścianach 20 m od wejścia, w połowie długości korytarza głównego. Widnieją one po obu jego stronach na wysokości od 80 do 230 cm, licząc od poziomu namuliska. Większość napisów znajduje się na wysokości wzroku – około 120–180 cm od poziomu deptaniska (ryc. 2). Napisy ciągną się na całej długości korytarza głównego, ostatnie znajdują się na samym jego końcu, w najmniej dostępnych

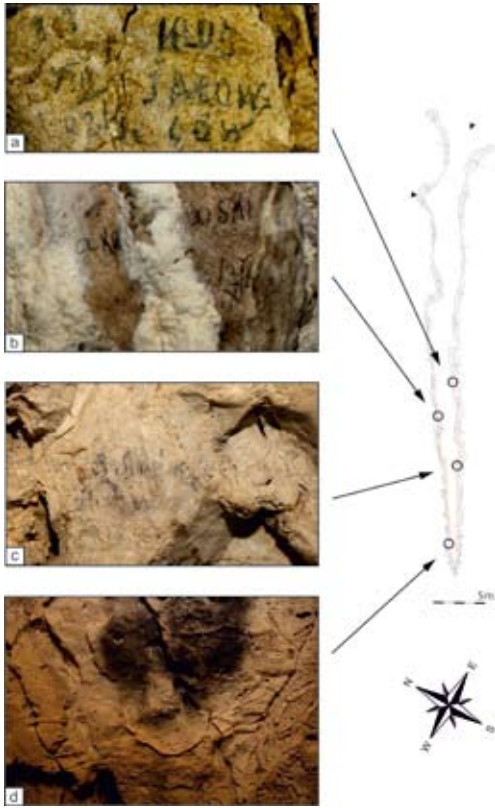
Ryc. 3. Koncentracja napisów w głębi jaskini Złodziejskiej. Fot. M. Bogacki

Fig. 3. Concentration of inscriptions deep inside the Złodziejska Cave. Photos by M. Bogacki

Ryc. 4. Występ skalny znajdujący się po lewej stronie, na trzynastym metrze od końca korytarza jaskini z jedną z największych koncentracji napisów. Fot. M. Bogacki

Fig. 4. Rock ledge on the left side of the cave, on the 13th metre from the end of the main corridor, with one of the largest concentration of inscriptions. Photos by M. Bogacki

Ryc. 5. Wybrane przykłady napisów i rytów z jaskini Złodzijskiej; a) podpis: Klub Jałowców VIII 1924; b) napis częściowo przykryty szatą naciekową; c) przykład podpisu wykonanego cyrylicą, mało czytelny; d) przykład napisów wrytych na ścianie i osmolenia. Fot. M. Bogacki

Fig. 5. Selected examples of inscriptions and engravings from Złodzijska Cave; a) inscription: Klub Jałowców VIII 1924; b) inscription partially covered by dripstone; c) an example of inscription in Cyrillic, hardly legible; d) examples of engravings and traces of sooting. Photos by M. Bogacki

179 napisów (tab. 1).

Znakomita ich większość wykonana została w języku polskim, jednak pojawiło się wśród nich także sześć napisów wykonanych cyrylicą (tab. 1, ryc. 5c).

Łącznie w jaskini znajduje się 96 napisów, którym towarzyszy data wskazująca na moment ich powstania (ryc. 2, 6). Najstarszy podpis posiadający wskazanie daty powstał w roku 1902, natomiast najpóźniejszy w roku 1987. Najwięcej, bo 53 napisy, powstały między rokiem 1904 a 1915. W latach 1918–1928 powstały kolejne 24 inskrypcje.

częściach jaskini. Występują one w kilku skupieniach (ryc. 2), odpowiadającym trzem niewielkim komorom, wydzielonym przez przedzielające je zwężenia i zaciski. W strefach zwężeń, którym towarzyszy obniżenie stropu jaskini, napisy albo nie występują, albo ich liczba jest znacznie mniejsza.

Większość napisów wykonana jest ołówkiem lub bezpośrednio wydrapana w miękkiej polewie naciekowej, nieliczne wykonane są długopisem (tab. 1).

Dotychczas udało się zadokumentować 205 napisów lub ich grup (ryc. 3). Niektóre napisy są dziś nieczytelne, ze względu na zalanie ich wciąż przyrastającą w głębszych partiach jaskini polewą naciekową (ryc. 5b). Ze względu na dużą wilgotność jaskini część z nich uległa starciu (ryc. 4). Dotyczy to głównie tych napisów, które umieszczone są w strefach zwężenia korytarza jaskini, gdzie przejście w dalsze jej partie wymaga przeciskania się pomiędzy ścianami korytarza. Analiza napisów zdaje się wskazywać, że część z nich była ścierana, zamazywana. Niektóre wyglądają na niedokończone a następnie powtórzone obok (ryc. 3). Nieregularne ściany jaskini, pełne załomów, uskoków i występów, utrudniały zapisanie dłuższych nazwisk bądź grup nazwisk.

Zadokumentowane napisy to w znacznej większości inicjały lub imiona i nazwiska, którym towarzyszą oznaczenia daty rocznej lub dziennej, niekiedy także wskazania dotyczące miejscowości z której dana osoba pochodzi (ryc. 4). Dotychczas udało się odczytać w całości lub częściowo

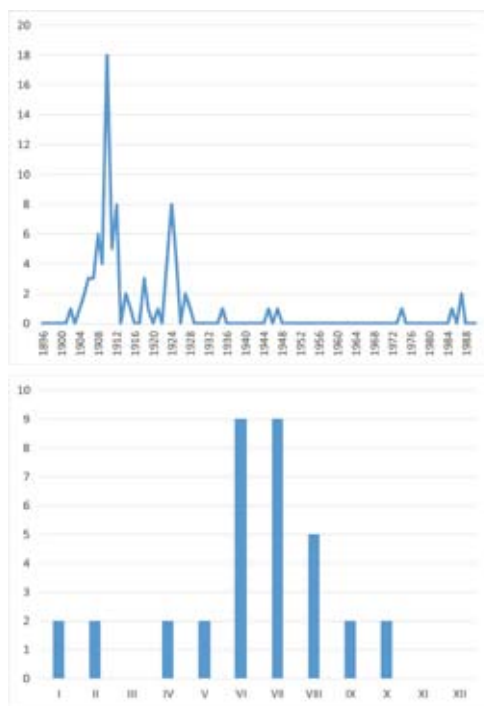

W 15 przypadkach nazwiskom lub inicjałom towarzyszy nazwa miejscowości, prawdopodobnie miejsce zamieszkania danej osoby. Na ich podstawie można stwierdzić, iż wśród odwiedzających jaskinię były osoby mieszkające na stałe w Warszawie, Łodzi, Wolbromiu i Olkuszu (odpowiednio: 8, 5, 1 i 1 napis).

Odczytanie nazwisk sprawia najwięcej trudności, ze względu na największą ilość możliwych oboczności. Dotychczas udało się z dużą dozą pewności odczytać 37 nazwisk. Są wśród nich m.in. Barcz, Dunin, Dobrzniecka, Cybulska, Czajka, Lewandowski/a, Leszczyński, Solnicka, Żarski.

Trzykrotnie na ścianach jaskini pojawia się także napis „Klub Jałowców” którym to napisom towarzyszy data 1924 r. (ryc. 5a). W jednym przypadku pojawia się napis „Klub Szyszka”, z datą 1918 r.

Poza napisami, na ścianach jaskini widoczne są okopcenia (ryc. 4, 5d). Można je w kilku miejscach łączyć z załomami skalnymi, występującymi bezpośrednio pod strefą okopcenia. W załomach tych mogły być umieszczane pochodnie lub łuczycza, oświetlające korytarz jaskini podczas jej zwiedzania.

Ryc. 6. Wykresy przedstawiające liczbę napisów na przestrzeni lat i miesięcy

Fig. 6. Charts presenting the number of inscriptions throughout the years and months

INTERPRETACJA

Napisy w jaskini występują najczęściej w obrębie skupisk. Niejednokrotnie kilka inicjałów lub nazwisk występuje w jednym miejscu, gdzie są uporządkowane np. poprzez umieszczenie jednego nazwiska bądź inicjału pod drugim, tworząc swego rodzaju listę (ryc. 3). W takich przypadkach można przypuszczać, iż mamy do czynienia z kilkuosobową grupą odwiedzających jaskinię osób. Wśród tego typu grup dominują te złożone zarówno z kobiet jak i mężczyzn. Występujące często zdrobnienia imion „Jadzia”, „Jaśka”, „Renia”, wskazują na to, iż mamy do czynienia z osobami w młodym wieku (ryc. 4).

Warto zaznaczyć, iż niektóre podpisy powtarzają się dwukrotnie np. Hanna Cybulska, Renia Cybulska, I. Barcz, B. Żukowski w różnych częściach jaskini, co może być świadectwem kilkukrotnego odwiedzania jej przez te same osoby. Jednocześnie zauważalne jest powtarzanie się nazwisk z różnymi imionami bądź inicjałami. Sugeruje to, że jaskinia była odwiedzana przez osoby ze sobą spokrewnione, być może była celem rodzinnych wycieczek (ryc. 3).

Źródłem do porównania napisów widniejących na ścianach jaskini Złodziejskiej, jest księga pamiątkowa państwa Dulewiczów, przechowywana w Muzeum Regionalnym PTTK w Ojcowie (zob. Bosak 1973: 68–70). Na 354 stronach tej książki znajdują się wpisy kuracjuszy, którzy w latach 1871–1931 zatrzymywali się w pensjonacie Dulewiczów w Ojcowie. Przy porównaniu nazwisk osób pojawiających się na kartach książki pamiątkowej z nazwiskami widniejącymi na ścianach jaskini Złodziejskiej, powtarza się tylko jedno nazwisko. Jest to postać Janiny Kozłowskiej, która wpisała się w księdze pamiątkowej na stronie 341 wraz z kilkoma innymi osobami noszącymi to samo nazwisko. Wpis nie jest opatrzony datą, jednak powstał najpewniej po 6 czerwca a przed 15 lipca 1911 r., na co wskazują daty poprzedzającego i następnego wpisu. Na ścianach jaskini widnieje podpis osoby o tym samym imieniu i nazwisku, któremu towarzyszy data 10 sierpnia 1910 r. Niestety ze względu na popularność zarówno imienia, jak i nazwiska, nie możemy w całą pewnością twierdzić, iż w obu przypadkach chodzi o tę samą osobę. Z materiałów prasowych z tego okresu, wiemy, iż w 1912 r. Ojców odwiedziło przeszło 3000 turystów (Gazeta Kielecka 1912). Pozostałe nazwiska pojawiające się na ścianach jaskini nie mają swoich odpowiedników w księdze pamiątkowej Dulewiczów na stronach odpowiadającym wpisom pomiędzy 1900 a 1931 rokiem.

JASKINIA ZŁODZIEJSKA A RUCH TURYSTYCZNY

Widniejące na ścianach jaskini Złodziejskiej napisy, a szczególnie towarzyszące im daty pozwalają prześledzić dość dokładnie historię ruchu turystycznego w jaskini Złodziejskiej.

Na początku XX wieku jaskinia znajdowała się bezpośrednio przy biegnącej dnem wąwozu Jamki drodze dojazdowej do Ojcowia (ryc. 1). Drogą tą odbywał się główny ruch pieszy i kołowy na trasie Olkusz–Ojców. Wprawdzie główne wejście nie jest widoczne z poziomu dna wąwozu Jamki, jednak bezpośrednio pod jaskinią, w przydennej partii wąwozu Pradła, od wspomnianej drogi odchodziła ścieżka prowadząca do przysiółka Czajowice. Wejście do jaskini było dobrze widoczne właśnie w trakcie schodzenia w dół wspomnianą ścieżką, biegnącą dalej dnem wąwozu Pradła. Z drogi biegnącej dnem wąwozu Jamki widoczny był natomiast, niedostępny od strony tego wąwozu, drugi otwór wejściowy do jaskini (ryc. 1d).

W 1928 r. otwarto nową drogę łączącą Ojców z Krakowem, biegnącą nad Bramą Krakowską, która przejęła ciężar ruchu kołowego na trasie do i z Krakowa. Znaczące zmiany nastąpiły wraz z utworzeniem w roku 1956 Ojcowskiego Parku Narodowego. Początkowo wąwozem Jamki biegła jedna z odnóg szlaku niebieskiego, tj. szlaku Warowni Jurajskich (Lelek 2007: 254), zatem turyści nadal mieli swobodny dostęp do jaskini Złodziejskiej. Przebieg szlaku zmieniono dopiero w roku 1984. Wąwóz Jamki stał się rezerwatem ścisłym, a ruch turystyczny został tam wstrzymany (Partyka 1984, za Lelek: 2007: 255).

Opierając się wyłącznie na treści napisów można stwierdzić, iż największym zainteresowaniem jaskinia cieszyła się w latach 1904–1914 (ryc. 6), co odpowiada okresowi największego rozkwitu ruchu turystycznego w Uzdrowisku Ojców (Miłkowska 1995; Partyka, Ziarkowski 2016; Partyka, Żółciak, 2003). Wypisane przy nazwiskach nazwy miejscowości, wskazują na to, iż jaskinia cieszyła się zainteresowaniem wśród turystów i kuracjuszy odwiedzających uzdrowisko w Ojcowie. Dokładne daty dzienne i miesięczne (ryc. 6, tab. 1) sugerują, iż zwiedzanie odbywało się głównie w miesiącach letnich. W okresie I Wojny

Tabela 1. Spis wszystkich napisów znajdujących się na ścianach jaskini Złodzijskiej. Kolumna „metr” odpowiada odległości od końca jaskini. Technika: A - ołówek, B - ryt, C - długopis

Table 1. List of all the inscriptions found on the walls of the Złodzijska Cave. Column “meter” corresponds with the distance from the end of the cave. Technique: A - pencil, B - engraving, C - pen

Metr Meter	Lewa strona jaskini Left side of the cave		Prawa strona jaskini Right side of the cave	
	technika technique	Napis inscription	technika technique	Napis inscription
1-2	A	Strze...sz H... 18 19/V	A	1905 7/VI B.Rza...wski K.Solnicki .... W...
1-2	A	Sz.Czajka z Warszawy 28 VII 23	A	M.Cibiel S.K...d.31V1915
1-2	A	Jaśka Mazurki...a 1925	B	MY .. BYLI1945 ...
1-2	A	Strzemczy... H	A	7 VII Iren Barcz B. Solnicka N.Barcz 1947
1-2	A	...K T...	A	R.Dunin
1-2	A	A Iwa... R... ..tu... K... 28/...	A	Z. Solnic... K B...cza Z. Jakumowska
1-2	A	A...L Jan Fran...	A	28/IX 905 Cz. ... Schmidt z Olkusz
1-2	A	2...81	A	<nieczytelny>
1-2			B	DK SP K.K
1-2			A	OLA WO...A MIECZYŚLAW Za..ows...
1-2			B	Była TO m KASIA TO L... 20..VII
3-4	A	K. Pła...n...iki 1908 Pkan... Sk..biąż...iae	A	Janusz Leszczyński War... 1907
3-4	A	A Ic..se Łódź II16 1910	A	Z LEWANOWSKA1924
3-4	A	1910 10/VIII Janina Kozłowska, Maryna K Stefan J Wład W.	A	A. Zkowiak... ra...mi.....kiewicz 8 /VI 19 Wojkulecz z Warszawy
3-4	A	Cz i J Zakarzowski W...rya 1910	A	A.E. 1907 Skiernie...
3-4	A	1910 R Razaw Tuv Wład W. 9 Siec Ku	A	F Zbro..czyk 30/VI 1925 rok
3-4	A	B.K. 1 V/7 1910	A	[cyrylica] 30/ 1911
3-4	A	1/4 1910 K.K.	A	Stanisław A...
3-4	A	H... Kukuk 1912	A	Wolbrom F... 1907
3-4	A	W. 94 ...rw 1912 rki	A	... Wikarska ... VIII
3-4	A	A.Ł 1912 Kla... Mazarki Jadrzic	A	J. Lewando...
3-4	A	B...mika Ita...ka 1...12r.	A	<nieczytelny>

3-4	A	I. Sz..szczyk 1912 28/...	A	S. Lewandowsk Łódź
3-4	A	E. ... 1918 Lu...k...		
3-4	A	...czarski 1923		
3-4	A	T 25		
3-4	A	Z.L. H.Ż. 13 VII 35		
3-4	B	Marek R Grzegorz G 15 VIII 1985		
3-4	B	1987		
3-4	A	JAN 1...		
3-4	A	Wład Ch.		
3-4	A	<nieczytelny>		
3-4	A	<nieczytelny>		
3-4	A	K.K.		
3-4	B	IN		
3-4	A	Farak T.I. ...		
3-4	A	Tad...		
3-4	A	Jadzia Dobrzniecka		
3-4	A	<nieczytelny>		
3-4	A	I. Domagalski Warszawa		
3-4	A	I Szeszczyk		
5-6	B	1911 IX	A	Wł. Lisiecki 1 VII 910
5-6	A	1927 2...00/VI	A	Katarzyna R... 19 X 928
5-6	B	74	A	<nieczytelny>
5-6	A	Z...rs.....sz...	A	<nieczytelny>
5-6	A	R...a... K.	A	<nieczytelny>
5-6	B	JAN...H 14...	A	<nieczytelny>
5-6	A	<nieczytelny>	A	Kołodziejczuk
5-6			A	<nieczytelny>
5-6			A	A Korw...
7-8	A	H... B. Żarski 24.I.1912	A	Warszawa I. Grzeszczuk
7-8	A	...925r. VI-21 J...bi... Juri	A	A.P Stankiewska
7-8	A	R.K...	A	I. Sasz...
7-8	A	Dąbrow... Wawu...		
7-8	A	<nieczytelny>		
7-8	A	B. Żarski V...		
9-10	A	[cyrylica] Hoszcr...inki 1909	A	Wozniakowski Itark...1909
9-10	A	S.N. II 10	A	A7911r
9-10	A	B. Kaurz... 1910	A	P K...ynski 1911
9-10	A	A70 912	A	A.Ż 27 Wecz....
9-10	A	KOT...	A	..fezi...

9-10	A	<nieczytelny>	A	W.ob...
9-10	A	Hanna	A	B V
9-10	A	Vu...	A	<nieczytelny>
9-10	A	R. 7...	A	Na.... Ru...ka
9-10	A	<nieczytelny>	A	<nieczytelny>
9-10	A	Matu...szewsk... C...su...ka...	B	WYK
9-10	A	Ra... Elwira...	A	KW...
9-10	A	...M M.N.	A	I. BarczR...
9-10	A	M + M	A	H. Szam... K.Sz...
9-10	A	<nieczytelny>	A	SK
9-10	A	[cyrylica] T... Bauz...	A	Z.K. 1910
9-10	A	Kie...	A	Zi... k..tyrek
9-10	B	A K T L.M.	A	C.S.
9-10	A	B.K.	A	KŁ.... K
9-10	A	<nieczytelny>	A	<nieczytelny>
9-10	A	[cyrylica] B. Ak...kr A. ...		
9-10	A	[cyrylica] Tr...knicz		
11-12	A	WI...i 1908		
11-12	B	IN 1912		
11-12	A	<nieczytelny>		
11-12	B	<nieczytelny>		
13-14	A	7 VII 04 Eryk Bu	A	I.G E 1902
13-14	A	1906 MT Uk...ki W...rz..ki	A	Kwr..gkorska 1906
13-14	A	1908	B	M.Modra z Warszawy 27/VI 1..07
13-14	A	1908 S.S.	A	A. Pa...szak 1908r.
13-14	A	I.W.B 1910	A	Jeszowska Janina 2/IV 1910
13-14	A	Aw..[cyrylica] Żukowski 1910 Li...	C	A Jarecki Mul 1914
13-14	A	Ew...k Bu. ...ki	A	15 JW.
13-14	A	{czerwona kreska}	A	1987 JK
13-14	B	KI	A	A Gotlib SI kika B ha
13-14	A	Renia Cybulska	A	<nieczytelny>
13-14	A	J.W.	C	WANDA S.Pakle...
13-14	A	S.S. L	A	Z. ..H...awska ...
13-14	A	E.L.	A	UMK...
13-14	A	B...	A	nawsza C.Schmidt Cl. Schmi... 29/I
13-14	A	190... ..ki	A	Tnehz
13-14	A	M...	A	akowski 1910

13-14	A	Z L...	A	RT WS 1910
13-14	A	908	A	1910 ...
13-14	A	.. VI 09	A	Mar.. ..aso..k..wski 19..
13-14	A	Z.W.B ..910	A	chmiel... zy..wem
13-14	A	F F	C	...owsko
13-14	A	K..C	B	ZIELONY
13-14	A	Renia Cybulska		
13-14	A	Z...		
13-14	A	S S		
13-14	A	E.L.		
13-14	A	.. "K...sk" L...		
13-14	A	<nieczytelny>		
13-14	A	E...k..		
15-16	A	T..j...	A	<nieczytelny>
15-16	A	Cybulska Hanna 10...	A	<nieczytelny>
15-16	A	..kre...ski K... 923	A	ŁÓDŹ M.Z. LEWANDOWSKI 1923
15-16			A	<nieczytelny>
15-16			A	KLUB JAŁOW 19...
15-16			A	Utz
17-18	A	RAWA M W WARSZAWA W.H 1 VIII 1910	A	28/6/09
17-18	A	HA..II..V I H 1911 29/7	A	Chmiel... Łódź 1924
17-18	A	31 VIII 1924 KLUB JAŁOWCÓW	A	...dło 1924
17-18	A	AK.... Kakaszkiwicz/VI	A	Łódź S.Lewandowska 1924
17-18	A	..9	A	EWU
19-20	A	1921		
19-20	A	KLUB JAŁOWCÓW 1924		
19-20	A	18..CN 1980.. 19..		
19-20	A	M. Żwiecimow 4 VII 1918		
21			A	Sz 24
21			A	... 19...

Światowej widzimy zanik napisów. Drugą falę zainteresowania jaskinią można datować na okres przypadający na lata 1918–1928 (ryc. 6) W tym miejscu zaznaczyć należy, iż po 1922 roku zwiedzanie jaskini było utrudnione, gdyż bezpośrednio za wejściem znajdował się trzymetrowej głębokości, niezasypany wykop archeologiczny Stefana Krukowskiego. Mimo to napisy świadczą o dość częstych wizytach turystów do 1928 r.

Ruch w jaskini maleje, a nawet zamiera po 1928 r., co można wiązać z otwarciem w tym roku nowej drogi dojazdowej do Ojcowa, przebiegającej nad Bramą Krakowską (Partyka 2010; Ziarkowska 2017). Droga znajdująca się w okolicy grotty Złodziejskiej straciła wów-

czas na znaczeniu, co zapewne wpłynęło na niższą frekwencję turystów odwiedzających jaskinię. Wydarzenie to zbiegło się także z malejącym znaczeniem Ojcowia jako ośrodka uzdrowiskowego (Nowak 2004). Po II Wojnie Światowej napisy pojawiają się jedynie sporadycznie i nie zawierają całych nazwisk, a jedynie inicjały osób odwiedzających. Chociaż dnem wąwozu Jamki wciąż prowadził szlak turystyczny, od 1956 roku był to już teren Parku Narodowego. Zanik napisów można zatem wiązać ze zwiększeniem świadomości znaczenia przyrodniczego miejsca, jakim jest jaskinia i obszar rezerwatu.

Do jaskini Żłodzijskiej można się było dostać ścieżką biegnącą bezpośrednio z dna wąwozu Jamki. Ze względu na swoje położenie stanowiła ona dogodne miejsce do zwiedzania. Otwór wejściowy znajduje się zaledwie 25 m ponad dnem Wąwozu Pradła. Wizyta w niej nie wymagała zatem, jak w przypadku jaskini Ciemnej, długiej wspinaczki, co zapewne sprzyjało popularności tego miejsca wśród turystów. Występowanie na ścianach jaskini napisów wskazuje na to, iż zwiedzanie jaskini Żłodzijskiej, przynajmniej do czasu utworzenia Parku Narodowego, odbywało się raczej poza oficjalnym ruchem turystycznym i że nie leżała ona na wytyczonym szlaku, lecz była odwiedzana przez turystów/kuracjuszy w trakcie wycieczek i spacerów wzdłuż doliny. Należy też zwrócić uwagę na fakt, iż w Wąwozie Jamki Żłodzijska jest jedną z dwóch jaskiń, która jest dostępna bez konieczności wspinaczki i/lub czołgania się. Drugą jest jaskinia Pustelnia, położona bezpośrednio na poziomie dna wąwozu. Ze względu na swoje niewielkie rozmiary nie mogła ona jednak stanowić takiej atrakcji, jak Jaskinia Żłodzijska.

Można przypuszczać, iż Jaskinia Żłodzijska, w porównaniu do wielu innych grot okolic Ojcowia, spełniała bardzo dobrze funkcję atrakcji turystycznej, ze względu na swój łatwy dostęp, dość długi, acz łatwy do eksploracji i przejścia korytarz, a także suche i płaskie namulisko. Kryteria te nie musiały być pozbawione znaczenia, szczególnie jeśli weźmie się pod uwagę, iż niemal połowę napisów ($n=40$), w przypadku których udało się określić płeć autora, to podpisy odwiedzających jaskinię kobiet, których ówczesne stroje uniemożliwiały zwiedzanie trudno dostępnych grot.

Kończąc niniejszy tekst, warto zaznaczyć etyczny aspekt zachowań, których świadectwem są pozostawione na ścianach napisy. Oczywistym jest bowiem, iż z perspektywy współczesnych standardów turystyki pozostawianie na ścianach jaskiń własnych podpisów, uznać należy na przejaw wandalizmu, i tego typu zachowania są w dzisiejszych realiach oceniane negatywnie. Co więcej, obecnie jaskinia Żłodzijska znajduje się na obszarze strefy ochrony ścisłej, co należy uznać za przejaw konieczności ochrony przynajmniej części środowiska naturalnego przed negatywnym wpływem turystów. Warto jednak zwrócić uwagę, iż współczesnej etyki krajoznawczej nie powinniśmy bezpośrednio przenosić na realia okresu, w którym powstała większość z opisywanych napisów, czyli na pierwszą połowę XX wieku.

Patrząc na to zjawisko okiem archeologa i badacza historii jaskiń, napisy te są nie tylko świadectwem działalności człowieka, ale też przejawem zainteresowania jaskiniami. Należy podkreślić, iż stanowią one przede wszystkim nienotowane wcześniej na ziemiach polskich źródło do badań historycznych.

Zaznaczymy jednak, że poza granicami naszego kraju zabytki epigrafiki jaskiniowej znane są z wcale licznych stanowisk jaskiniowych. W niektórych przypadkach ich metryka sięga czasów rzymskich (Cova Negra w Hiszpanii; zob. Gonzalez Blanco i in. 1979) czy średniowiecza (Jasovská Jaskyňa na Słowacji, ze sporządzoną przez husytów inskrypcją z 1452 r.; zob. Polla, Slivka 1980: 83). Ich ilość wyraźnie zwiększa się w czasach nowo-

żytnych, a zwłaszcza w XVII–XVIII stuleciu (zob. Peša 2013: 275–276; Božić 2006), zaś największe nasilenie występowania napisów notuje się od schyłku wieku XIX. W odniesieniu do tej ostatniej grupy inskrypcji wymienić należy przede wszystkim dwie jaskinie morawskie: Na Špičáku, skąd znamy około 4000 napisów, w większości z XIX–XX wieku (Jenč i in. 2013; Peša 2013: 285) oraz jaskinię Býčí skála (Čermáková, Golec 2014; Golec 2017). Podobne napisy, lecz świadczące o innej funkcji znane są np. z jaskini Manitou w Alabamie (Carroll i in. 2019).

Paleolitycznych malowideł naskalnych nikt nie nazwie dziś przejawem wandalizmu, nie tylko ze względu na ich wartość artystyczną, ale nade wszystko ze względu na ich wiek. Napisy na ścianach jaskini Złodziejskiej, jako świadectwo swojej epoki, także powinny podlegać ochronie, szczególnie ze względu na swój unikalny w skali naszego kraju charakter.

Podziękowania

Tekst powstał w ramach realizacji grantu nr 2016/22/E/HS3/00486 finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w ramach programu SONATA BIS. Chcielibyśmy podziękować Mironowi Bogackiemu i Michałowi Woźniakowi za pomoc w dokumentacji napisów.

PIŚMIENICTWO

Anczyc W.L. 1863. *Grota Łokietka w Ojcowie*. „Tygodnik Ilustrowany”, 217, 1863: 448–449.

Bisek K., Gradziński M., Wawryka M., 1992. *Jaskinie Ojcowskiego Parku Narodowego. Wąwóz Koziarnia*. Ojców.

Bosak P. 1973. *Przewodnictwo w Ojcowie i okolicach*, [w:] *100 lat przewodnictwa turystycznego regionu krakowskiego 1875–1975*. Kraków, s. 67–72.

Božić V. 2006. *Stari natpisi u nekim hrvatskim špiljama, Senjski Zbornik*, **33**: 27–44.

Carroll, B., Cressler, A., Belt, T., Reed, J., Simek, J. 2019. *Talking stones: Cherokee syllabary in Manitou Cave, Alabama*. “Antiquity”, **93**(368): 519–536.

Čermáková, E. Golec, M. 2014. *Turistická kolonizace Moravského krasu ve světle epigrafických památek Býčí skály*. “Český lid”, **101**: 459–482.

Ciętak Z. 1935. *Jaskinie południowej części Wyżyny Małopolskiej*. „Ochrona Przyrody”, **15**: 195–242.

Ciszewski S. 1887. *Ludowe nazwy skał, jam, pól i t.p. w Dolinie Prądnika oraz przywiązane do nich podania*. Wiśła. Miesięcznik geograficzno-etnograficzny, **VII**: 245–253.

Golec M. 2017. *The Phenomenon of Býčí Skála Cave: Landscape, Cave and Mankind*. Olomouc.

Gonzalez Blanco R., Lillo Carpio P., Rodriguez Campillo R., Sanchez Ferra A., García Herrero G. 1979. *Memorias de Historia Antigua*, 3: 277–282.

Grabowski A. 1822. *Historyczny opis miasta Krakowa i jego okolic*. Kraków.

Gradziński M., Wawryka M., Bisek K., Michalska B. 1995. *Jaskinie Ojcowskiego Parku Narodowego. Dolina Sąspowska. Część zachodnia*. Ojców.

Hoffmanowa, K. 1833. *Opisy różnych okolic Królestwa Polskiego, tom pierwszy (tom piąty Wyboru pism)*. Wrocław.

Jenč P., Peša V., Turčan V., Macháčová D., Barus M. 2013. *A gallery of late medieval and modern paintings and inscriptions in Na Špičáku Cave, Silesia, Czech Republic*, [w:] *Proceedings of the 16th International Congress of Speleology, July 21–28, Brno*, red. M. Filippi, P. Bosák, vol. 1. Praha, s. 176–181.

Koźłataj H. 1842. *Rozbiór krytyczny zasad historii o początkach rodu ludzkiego*. Kraków.

Kot M., Wojenka M., Szeliga M. in press. *Badania wykopaliskowe Stefana Krukowskiego w Dolinie Sąsypowskiej*. „Wiadomości Archeologiczne”.

Kowalski K. 1951. *Jaskinie Polski, t. I*. Warszawa.

Lelek K. 2007. *Zmiany szlaków turystycznych w Ojcowskim Parku Narodowym w latach 1956-2006*. „Prądnik. Prace Muz. Szafera”, **17**: 249–262.

Mitkowska A. 1995. *Uzdrowisko w Ojcowie i jego Park Zdrojowy*. „Prądnik. Prace Muz. Szafera”, **10**: 105–134.

Naruszewicz A. 1787. *Dyaryusz podróży Nayaśniejszego Stanisława Augusta krola polskiego na Ukrainę i bytnosci w Krakowie aż do powrotu do Warszawy dnia 22 lipca roku 1787*. Warszawa.

Niemcewicz J.U. 1858. *Podróże historyczne po ziemiach polskich między rokiem 1811 a 1828 odbyte*. Paryż.

Nowak J. 2004. *Ojców za Zawiszów, Krasińskich i Czartoryskich 1878–1945*, [w:] *Zróżnicowanie i przemiany środowiska przyrodniczo-kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej*, red. J. Partyka, t. 2. Ojców, s. 119–132.

Partyka J. 2010. *Drogi w Ojcowskim Parku Narodowym i jego strefie ochronnej – stan obecny, stopień wykorzystania, przyrodnicze konsekwencje*, „Prądnik. Prace Muz. Szafera”, **20**: 291–308

Partyka J., Twaróg J.B., 2016. *Krajoznawstwo w Dolinie Prądnika*, [w:] *Monografia Ojcowskiego Parku Narodowego. Dziedzictwo kulturowe*, red. J. Partyka. Ojców, s. 435–452.

Partyka J., Ziarkowski D. 2016. *Dziedzictwo uzdrowiska w Ojcowie*, [w:] *Monografia Ojcowskiego Parku Narodowego. Dziedzictwo kulturowe*, red. J. Partyka. Ojców, s. 305–338.

Partyka J., Żółciak J. 2003. *Dziedzictwo kulturowe Ojcowskiego Parku Narodowego*, [w:] *Ochrona dóbr kultury i historycznego związku człowieka z przyrodą w parkach narodowych*, red. J. Partyka. Ojców, s. 353–368.

Peša V. 2013. *Der neuzeitliche Mensch in der Höhle: Die Speläoanthropologie als archäologische Quelle*, „Památky Archeologické”, **104**: 231–316.

Piskorski S. 1691. *Flores vitae b. Salomeae virginis principis Poloniae, reginae Haliciae, Ordinis s. Clarae primae in Polonia fundatricis: iconibus, hieroglyphicis, lemmatis, epigrammatis explicatiùs vernantes*. Cracoviae.

Polla B., Slivka M., Husiti, *Jiskrovci a bratřici na východnom Slovensku vo svetle archeologického bádania*, „Archaeologia Historica”, **5** : 69–103.

Przewodnik 1910. *Przewodnik po Ojcowie i okolicy*. Kraków.

Römer F. 1883. *Die Knochenhöhlen von Ojcow in Polen, Paleontographica*. „Beiträge zur Naturgeschichte der Vorzeit”, **29**: 193–235.

Römer F. 1884. *The bone caves of Ojcow in Poland*. London

Staszic S. 1931. *Dziennik podróży 1789–1805*. Kraków.

Wojenka M. 2017. *Władysław Łokietek i jaskinie Ojcowy*. *Studia nad dawną Polską*, **5**: 61–86.

Wróblewski K. 1900. *Nad Prądnikiem. Przewodnik po Ojcowie i jego okolicy*. Warszawa.

Virchow R. 1880. *Höhlenschädel aus dem oberen Weichsel-Gebiet*. „Zeitschrift für Ethnologie”, **12**: 52–56.

Z Ojcowy. 1912, *Gazeta Kielecka*, 62 (11 Sierpnia 1912): 3.

Ziarkowska J. 2017. *Ojców areną wyścigów samochodowych i motocyklowych w okresie międzywojennym*. „Prądnik Prace Muz. Szafera”, 27: 205–216

Ziarkowski D. 2011. *Zabytki a turystyka. Studium poświęcone historii naukowego i krajoznawczego poznawania Doliny Prądnika*. Kraków. 344 s.

SUMMARY

In the XIXth century, Ojców had become a highly valued spa estate, with limestone rocks and caves of Prądnik and Sąspowska Valley being its main attractions. Old journals, memoirs and guides were considered to be the primary sources that allowed us to see into the use of caves in the last century. Ciemna and Łokietka cave were always considered one of the most often visited by tourists. However, our interest was sparked by Złodziejska Cave because its walls are covered by multiple signatures suggesting frequent visits inside the cave. By analysing the signatures, we aimed at understanding changes in popularity of Złodziejska Cave and Ojców resort among tourists.

The cave is located in Jamki Gorge, a part of the Ojców National Park inaccessible for tourists. Walls of Złodziejska's cave are covered with signatures of its old visitors. Złodziejska cave takes the form of a long corridor gradually narrowing towards its end, with short side corridor ending with the second entrance. Inscriptions were found only in the main corridor. They had started 20 meters from the main entrance and continued until the end of the main corridor, even though it was not easily accessible. They had been written in pencil, pen, or engraved on the walls. Overall, 205 of them were found and documented. They were grouped in a few concentrations which corresponded with the morphology of the cave. Many of the inscriptions were illegible and blurred. Irregularity of the walls hindered attempts of leaving signatures, as some of them were interrupted by sudden cracks and must be rewritten close-by. Signatures included initials, names, surnames, dates and places of origin. Among 205 of them, 179 were at least partially deciphered. Most of them were written in Polish; six were in Cyrillic. Ninety-six signatures included dates, the oldest being 1902, the youngest 1987. Majority of signatures with dates, that is 53, were made between years 1904-1915. Another peak in popularity of the cave could be dated to 1918-1928. Later, the inscriptions not only became rarer but also shorter. At the beginning of the XXth century, most of the signatures included full names and surnames, after the II World War more common became only initials.

In 15 cases of inscriptions included names of the cities; possible to decipher were: Warsaw, Łódź, Wolbrom and Olkusz. The hardest to decipher were names and surnames; only 37 were identified. Among them: Barcz, Dunin, Dobrzniecka, Cybulska, Czajka, Lewandowski, Lewandowska, Leszczyński, Solnicka, Żarski. Besides names, inscription „Klub Jałowców 1924” was found in three different parts of the cave. Beside signatures, signs of sootings were noted, which could probably be connected to the lightning of the cave by torches.

Analysis of dates written on the walls of the Złodziejska Cave corresponds with changes in popularity of Ojców resort as well as with communication's changes. The cave was generally visited when the road to Ojców passed through Jamki Gorge, and Ojców was a well-liked resting place. Although leaving signatures by tourists on cave walls is today considered ethically improper, for archaeologists and historians it is an exciting opportunity to look into the past.